

SUDSKA PRAKSA

SUDSKA PRAKSA

Dr. sc. Petar Novoselec*

1. Nepostojanje radnje i prethodna krivnja

Ne čini kazneno djelo izazivanja prometne nesreće iz čl. 272. st. 2. KZ vozač koji je nepropisnim ulaženjem u raskrižje uzrokovao sudar ako je do toga došlo zbog nadražaja korijena živca koji je izazvao bol u njegovoj desnoj nozi i onemogućio mu kočenje.

**Županijski sud u Varaždinu, Kž-56/04 od 16.3.2004.
(Općinski sud u Varaždinu, K-435/03)**

Činjenično stanje

Optuženik je vozeći osobni automobil ušao u raskrižje usprkos znaku “stop” te na taj način izazvao sudar s vozilom koje je imalo prednost, pri čemu je suputnica u tom vozilu zadobila tešku tjelesnu ozljedu. Optuženik je naveo u svoju obranu da je do toga došlo jer je u trenutku kada je htio pritisnuti papučicu kočnice osjetio intenzivnu bol u desnoj nozi, “nešto kao strujni udar”, zbog čega više nije mogao pomaknuti nogu i zakočiti. Iz nalaza i mišljenja dvaju vještaka neurologa proizlazi da je optuženik već deset godina prije nesreće imao oštećena obadva korijena živca između petog slabinskog i prvog trtičnog kralješka, pa je bio i podvrgnut operaciji na neurološkoj klinici u Zagrebu te proveo određeno vrijeme na rehabilitaciji u Varaždinskim Toplicama, no unatoč tome njegovo je zdravstveno stanje krenulo nagore tako da se pripremala nova operacija. Zbog toga je optuženik imao stalne smetnje većeg ili manjeg intenziteta. Vožnja u osobnom vozilu, zbog neprirodnog položaja tijela, pospješuje takve tegobe. Vještaci su se složili da je navedena bolest mogla dovesti do akutnog uklještenja diska i nemogućnosti kočenja.

Državni je odvjetnik stavio na teret optuženiku kazneno djelo izazivanja prometne nesreće iz čl. 272. st. 2. KZ, ali ga je prvostupanjski sud oslobodio optužbe s obrazloženjem da uzrok prometne nesreće “nije nehajno postupanje okrivljenika u danoj prometnoj situaciji, niti njegova nesmotrenost, koja mu je stavljena na teret, već je to bila jaka i intenzivna bol koja je potekla od nadražaja korijena živca, uslijed koje okrivljenik nije bio u mogućnosti zadržati kontrolu svojih pokreta te upravljati svojom desnom nogom”. Žalbu državnog odvjetnika drugostupanjski je sud odbio kao neosnovanu.

Iz obrazloženja

Sud prvog stupnja oslobodio je okrivljenika optužbe na temelju čl. 354. t. 3. ZKP da nije dokazano da bi okrivljenik počinio kazneno djelo kako mu se to stavlja na teret optužnim prijedlogom državnog odvjetnika i da bi vožnjom opisanom u činjeničnom opisu povrijedio odredbu čl. 32. st. 4. Zakona o sigurnosti prometa na cestama. Za takvu svoju odluku sud prvog stupnja nalazi argumente u pravilnom prihvaćanju na-

* Dr. sc. Petar Novoselec, redoviti profesor kaznenog prava na Pravnom fakultetu u Zagrebu

laza i mišljenja sudskomedicinskih vještaka, iz zajedničkog mišljenja kojih proizlazi da ne isključuju mogućnost da je do prometne nesreće došlo na način kako to proizlazi iz činjeničnog opisa, što okrivljenik ne poriče, ali da je ta prometna nesreća izravna posljedica objektivne nemogućnosti okrivljenikova reagiranja zbog oštre boli u desnoj nozi koju nije mogao u danoj situaciji predvidjeti i zbog koje nije mogao poduzeti odgovarajuće radnje s ciljem da reagira u skladu s navedenom odredbom ZSPC. Dakle, sud prvog stupnja je po načelu *in dubio pro reo* oslobodio okrivljenika optužbe jer postoji dvojba o postojanju činjenica koje sadržavaju obilježja predmetnog kaznenog djela.

Napomena

Primjenu načela *in dubio pro reo* ne treba u ovom slučaju dovoditi u pitanje. Ostaje, međutim, upitno kakav je pravni učinak počiniteljeve nesposobnosti da pokrene nogu i aktivira kočnicu. Obrazloženje prvostupanjskog suda prema kojem je to razlog koji isključuje nehaj nije prihvatljivo jer bi to značilo da je počinitelj ostvario protupravnu radnju. Ispravno je bilo uzeti da u trenutku ulaženja u raskršće nije postojala radnja jer je optuženikovo postupanje predstavljalo tjelesni refleks, kod kojeg je tjelesni pokret ili nemogućnost takvog pokreta izazvana neposrednom podražajem na nervni sustav (*Jescheck/Weigend, Lehrbuch des Strafrechts, Berlin, 1996, str. 224*). U tom slučaju prema klasičnoj Liszt-Belingovoj naturalističkoj teoriji nema radnje jer odsutnost tjelesnog pokreta nije bila voljna, dok bi prema modernoj personalnoj teoriji radnja bila isključena jer postupak počinitelja nije očitovanje njegove ličnosti. Kada je pak isključena radnja, nema već zbog toga kaznenog djela pa nema ni potrebe ispitivati jesu li ostvareni ostali elementi kaznenog djela (biće kaznenog djela, protupravnost i krivnja).

Pa ipak, nepostojanje radnje u trenutku prometne nesreće ne mora značiti i da počinitelj nije odgovoran. Njegova se odgovornost može temeljiti na prethodnoj radnji koja se sastoji u preuzimanju djelatnosti kojoj nije dorastao. Ako je u tom ranijem trenutku posljedica za počinitelja bila predvidiva, postojat će i njegova *krivnja zbog preuzimanja* kao jedan oblik *prethodne krivnje*. Ta pravna figura ima sličnosti sa samoskrivljenom neubrojivošću (*actio libera in causa*), izričito reguliranom u čl. 41. KZ, ali se od nje razlikuje po tome što se ovdje počinitelj ne dovodi u stanje neubrojivosti, nego u stanje nesposobnosti za radnju, a osim toga, ne čini to uporabom alkohola, droga niti na drugi sličan način. U slučaju nepostojanja radnje ili nesposobnosti za radnju u trenutku počinjenja prometnog delikta zbog duševnih i tjelesnih nedostataka u pravilu će postojati i krivnja zbog preuzimanja. Tko zna da zbog svojih slabosti izazvanih starošću, bolešću, slabovidnošću i sl. više nije dorastao zahtjevima cestovnog prometa, može predvidjeti da će izazvati prometnu nesreću pa stoga mora odustati od vožnje. To što nije postojala krivnja u trenutku prometne nesreće ne može ga opravdati ako je nehaj postojao u trenutku kad je poduzeo vožnju (usp. *Roxin, Strafrecht, Allgemeiner Teil, Band I, 4. Aufl., München, 2006, str. 1105*). Posebno valja istaknuti da gubici tjelesnih i duševnih sposobnosti nastupaju rijetko kada neočekivano pa su predvidljivi i u pravilu opravdavaju krivnju zbog preuzimanja (*Schönke/Schröder, Strafgesetzbuch, Kommentar, 27. Aufl., München, 2006, rubni br. 136 uz § 15, str. 302*). Navedeno je shvaćanje došlo do izražaja i u nekim odlukama naših sudova, npr. u slučaju prometne nesreće izazvane akutnim napadom epilepsije koji je počinitelj mogao predvidjeti jer je znao za svoju bolest, zbog koje mu je bila oduzeta i vozačka dozvola, pa kako se prije vožnje još doveo i u alkoholizirano stanje, sud ga je oglasio krivim za ugrožavanje prometa s neizravnim namjerom (Županijski sud u Bjelovaru, Kž-766/94, Bilten Županijskog suda u Bjelovaru 19, str. 4).

Ima li se u vidu sve navedeno, pokazuje se da je oslobađajuća presuda u navedenom slučaju bila preuranjena. Sud se uopće nije upustio u ocjenu je li nehaj postojao u trenutku kad je

počinitelj sjeo za volan, a na taj problem nije upozorio ni državni odvjetnik u žalbi. Čitav niz okolnosti govori pak u prilog počiniteljeve prethodne krivnje. Njegova je bolest bila ozbiljna, na što posebno upućuje i neuspjela operacija. Kako je zbog nje, prema mišljenju vještaka, imao stalne smetnje većeg ili manjeg intenziteta, i kako vožnja u osobnom vozilu, zbog neprirodnog položaja tijela, pospješuje takve tegobe, vrlo je vjerojatno da je optuženik bio svjestan svojih nedostataka, pa i mogućnosti da zbog njih izazove prometnu nesreću. Ako je postojala takva svijest, bio je dužan odustati od vožnje; kako to nije učinio, vrlo je vjerojatno postojao njegov nehaj zbog preuzimanja djelatnosti za koju nije bio osposobljen i stoga nehajno počinjenje kaznenog djela izazivanja prometne nesreće.

2. Subjektivna strana produljenog kaznenog djela

Za postojanje produljenog kaznenog djela nije nužna tzv. jedinstvena namjera, koja pretpostavlja svijest počinitelja već prilikom poduzimanja prve radnje da će se one opetovano vršiti, nego je dovoljna i tzv. produljena namjera, kod koje počinitelj svaki put stvara odluku za poduzimanje radnji, ali u istim ili sličnim situacijama, tako da njegove pojedinačne odluke upućuju na psihički kontinuitet.

**VSRH, I Kž-904/05 od 13.6.2006.
(Županijski sud u Zagrebu, K-170/04)**

Činjenično stanje

Optuženica je kao sutkinja u razdoblju od listopada 2001. do travnja 2004. u 10 navrata izradila lažne presude za naknadu štete iz nepostojećeg događaja, s izmišljenim tužiteljem, na štetu d.o.o Zagrebačke ceste, i pritom se koristila dostupnim joj žigovima radi ovjere pravomoćnosti, nakon čega je optuženik (odvjetnik i njezin suprug) na temelju takvih presuda ishodio kod nadležnog suda rješenje o ovrsi i isplati odgovarajućih iznosa, čime su pribavili imovinsku korist u ukupnom iznosu 1,510.987,33 kuna. Prvostupanjskom presudom optuženica je oglašena krivom za deset kaznenih djela zlorabe položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. KZ i deset kaznenih djela krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 1. KZ pa je (zajedno s još jednim kaznenim djelom prijave iz čl. 224. st. 4. i jednim kaznenim djelom krivotvorenja službene isprave iz čl. 311. st. 2. KZ) osuđena na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 12 godina, dok je optuženik oglašen krivim za pomaganje u navedenim kaznenim djelima i osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 11 godina. VSRH je usvojio žalbu optuženice glede pravne oznake djela i odluke o kazni i utvrdio da je počinila jedno produljeno kazneno djelo zlorabe položaja i ovlasti iz čl. 337. st. 4. i jedno produljeno kazneno djelo krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 1. KZ pa je osuđena na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 10 godina. Po službenoj dužnosti (*beneficium cohaesionis*) preinačena je i presuda u odnosu na optuženika pa je i on oglašen krivim za pomaganje u navedenim produljenim kaznenim djelima i osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 9 godina.

Iz obrazloženja

U pravu je žaliteljica kada tvrdi da je sud prvog stupnja povrijedio zakon kada je radnje opisane pod točkom 2. do 11. pravno označio kao deset kaznenih djela iz čl. 337. st. 4. KZ i deset kaznenih djela iz čl. 311. st. 1. KZ, iako su ispunjene sve pretpostavke iz čl. 61. KZ da se te radnje tretiraju kao produljeno kazneno djelo...

Stajalište suda prvog stupnja da je preduvjet za primjenu čl. 61. KZ postupanje počinitelja s tzv. jedinstvenom namjerom, koja pretpostavlja svijest počinitelja već prilikom poduzimanja prve radnje da će one biti opetovano vršene i predodžbu o konačnom ishodu takvog djelovanja, ne može se prihvatiti. Takvo je stajalište napustila i kaznenopravna teorija i sudska praksa jer je u suprotnosti s biti konstrukcije produljenog kaznenog djela.

Konstrukcija produljenog kaznenog djela primjenjuje se u korist počinitelja koji odgovara, umjesto za više kaznenih djela u realnom stjecaju, samo za jedno kazneno djelo. Primjenom shvaćanja da je pretpostavka da bi se neke radnje mogle tretirati kao produljeno kazneno djelo postojanje tzv. jedinstvene namjere bili bi privilegirani oni počinitelji koji su već pri poduzimanju prve radnje znali da će ih opetovano činiti, koliko puta i kada te koji će krajnji cilj time postići, za razliku od onih koji toga nisu bili svjesni pa bi na taj način bili pogodovani oni počinitelji kod kojih je kriminalna volja bila izražena u većoj mjeri negoli kod posljednjih. Osim toga, utvrđivanje postojanja jedinstvene namjere, kao subjektivnog odnosa počinitelja prema djelu, stvaralo je u praksi velike probleme. Zbog toga su i teorija i praksa prihvatile stajalište da je za konstrukciju produljenog kaznenog djela dovoljna tzv. produljena namjera, kod koje počinitelj svaki put stvara odluku o poduzimanju radnje, ali u istim ili sličnim situacijama, tako da njegove pojedinačne odluke upućuju na psihički kontinuitet.

Upravo o takvoj namjeri riječ je i u konkretnom slučaju. Nakon što su prvi put namirili potraživanje vjerovnika od kojih su pozajmili novac za pokriće duga nastalog kockanjem, na način da su krivotvorenom presudom s lažno iskazanom pravomoćnošću i izvršnošću, lažnim potvrdama o plaćenju sudskoj pristojbi te krivotvorenom punomoći, ishodili da se u ovršnom postupku na teret oštećenog trgovačkog društva isplati na žiro račun optuženika iznos 150.391,28 kn, optuženici nastavljaju s kockanjem, svjesni da će u slučaju daljnjeg gubitka i daljnjeg zaduživanja, u krajnjem slučaju naći izlaz kao što su ga našli i prvi put. Dakle oni u istoj situaciji poduzimaju iste radnje. To je vrlo plastično opisao optuženik kada je naveo: "Svaka ovrha i svaka presuda rezultat su trenutačnog pritiska i impulsa da se treba nabaviti novac."

Ovaj sud, stoga, smatra da sve radnje koje su opisane pod točkama 2. do 11. izreke presude predstavljaju jedno produljeno kazneno djelo iz čl. 337. st. 4. i jedno produljeno kazneno djelo iz čl. 311. st. 1. KZ, kako ga je označio i sud prvog stupnja, iako se radi o krivotvorenjima, između ostalog, sudskih presuda i potvrda o plaćenim sudskim taksama, koje su javne, a ne privatne isprave, ali u tom dijelu nema žalbe protivne stranke.

Napomena

U pravu je VSRH kad tvrdi da je kaznenopravna teorija napustila zahtjev prema kojem je subjektivna pretpostavka produljenog kaznenog djela jedinstvena namjera (*Gesamtvorsatz*), prema kojoj pojedinačne radnje kao sastavnice produljenog kaznenog djela moraju, barem u svojim bitnim crtama, biti obuhvaćene prvotnim počiniteljevim planom i opredijelila se za produljenu namjeru (*Fortsetzungsvorsatz*), prema kojoj je dovoljna počiniteljeva odluka da u svakoj novoj prilici postupa kao i prije. Pritom se koristi argument, na koji se poziva i VSRH, da jedinstvena namjera zapravo favorizira delinkvente s jače izraženom kriminalnom voljom. Tome treba ipak dodati da je u njemačkoj i švicarskoj kaznenopravnoj literaturi pitanje postalo

neaktualno jer je tamošnja sudska praksa napustila pravnu figuru produljenog kaznenog djela (za sadašnje stanje u njemačkom pravu v. *Schönke/Schröder*, Strafgesetzbuch, Kommentar, 27. Aufl., München, 2006, Vorbem. §§ 52, rubni br. 30-80, str. 812-814, a u švicarskom pravu *Stratenwerth*, Schweizerisches Strafrecht, Allgemeiner Teil I, 3. Aufl., Bern, 2005, str. 492-498). No kako je hrvatski Kazneni zakon išao obrnutim putem te produljeno kazneno djelo ozakonio, za nas je pitanje i dalje od praktične važnosti.

Tvrdnja VSRH da je i naša sudska praksa napustila jedinstvenu namjeru nije posve točna. Ispravnije bi bilo reći da ona u tom pogledu nije imala jasno stajalište. U nekim odlukama sudovi su izričito tražili jedinstvenu namjeru (npr. VSH, III Kr-276/84, Pregled sudske prakse br. 26, str. 128; VSH, I Kž-551/84, Pregled sudske prakse br. 27, str. 113; Općinski sud u Zagrebu, Ko-1567/94, Izbor odluka 2/1999, str. 140), ali je upitno je li ona u tim postupcima zaista i utvrđivana. U većini odluka sudovi se uopće ne upuštaju u pobližu ocjenu počiniteljeve namjere, naročito kod seksualnih kaznenih djela koja se protežu kroz dulje razdoblje, ponekad i godinama. To je i razumljivo jer kako dokazati da je suprug koji je kroz dulje razdoblje na razne perfidne načine silovao svoju suprugu (VSRH, I Kž-1069/03, HLJKPP 2/2005, str. 889) sve te radnje obuhvatio svojom namjerom već prilikom izvršenja prve od njih.

Stoga je ispravno opredjeljenje VSRH za produljenu namjeru i izričito odbijanje jedinstvene namjere. Navedena će odluka, usvoji li je sudska praksa, olakšati utvrđivanje subjektivnih pretpostavki produljenog kaznenog djela.

3. Teška tjelesna ozljeda iz nehaja sa smrtnom posljedicom

Počinitelj koji je iz nehaja prouzročio tešku tjelesnu ozljedu žrtve, zbog koje je ona naknadno umrla, počinio je kazneno djelo tjelesne ozljede iz nehaja sa smrtnom posljedicom iz čl. 101. st. 3. Kaznenog zakona.

**Županijski sud u Bjelovaru, Kž-83/06 od 23.3.2006
(Općinski sud u Bjelovaru, K-186/05)**

Činjenično stanje

Optuženik je u gostionici teško pijanog oštećenika, koji mu je dosađivao, šakom udario u glavu, zadavši mu ozljedu u vidu krvnog podljeva desnog oka, zbog čega je oštećenik pao i glavom udario u pod, zadobivši teške ozljede mozga od kojih je nakon osam dana u bolnici umro. Oštećenikova je supruga u svojstvu oštećenice kao tužiteljice najprije podigla optužnicu zbog teške tjelesne ozljede sa smrtnom posljedicom iz čl. 99. st. 3. KZ, da bi tijekom glavne rasprave izmijenila optužbu stavljajući na teret optuženiku prouzročenje smrti iz nehaja iz čl. 95. KZ. Prvostupanjski je sud optuženika oglasio krivim zbog "tjelesne ozljede iz nehaja iz čl. 101. st. 3. u vezi sa čl. 99. st. 3. i 1. i čl. 95 KZ" i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 10 mjeseci. Pored optuženika, žalbu je podnijela i oštećenica kao tužiteljica, i to zbog povrede Kaznenog zakona i odluke o kazni, s prijedlogom da se optuženik ogласi krivim zbog kaznenog djela prouzročenja smrti iz nehaja iz čl. 95. KZ i da mu se izreče stroža kazna. Drugostupanjski je sud odbio obje žalbe kao neosnovane.

Iz obrazloženja

Na pravilno utvrđeno činjenično stanje sud je pravilno primijenio Kazneni zakon kada je okrivljenika proglasio krivim zbog kaznenog djela tjelesne ozljede iz nehaja iz

čl. 101. st. 3. KZ. Smrt oštećenika neposredno se ne nadovezuje na radnju, tj. udarac u predjelu oka koji je prouzročio oštećenikov pad, već je u znatnoj mjeri alkoholizirani oštećenik padom na tvrdu podlogu na terasi zadobio teške tjelesne ozljede uslijed kojih je smrt nastupila nakon osam dana, pa se ovdje radi o teškoj tjelesnoj ozljedi koju je prouzročio okrivljenik iz nehaja, a teža posljedica koja je iz toga proizašla, tj. smrt oštećenika, također se ima pripisati nehaju okrivljenika.

Inače, moglo bi se reći da je razlikovanje između kaznenog djela prouzročenja smrti iz nehaja iz čl. 95. KZ i kaznenog djela tjelesne ozljede iz nehaja sa smrtnom posljedicom iz čl. 101. st. 3. KZ zapravo teoretske prirode te se i za jedno i za drugo kazneno djelo počinitelj kažnjava po čl. 95. Kaznenog zakona, a kao što je to naprijed izloženo, u konkretnom slučaju okrivljenik je ostvario sve elemente kaznenog djela iz čl. 101. st. 3. KZ.

Napomena

1. Kako se može zaključiti iz drugog odlomka citiranog obrazloženja, u pitanju je teorijski spor bez praktičnog značenja. Pa ipak, oštećenica kao žaliteljica smatra da bi za nju pravna oznaka djela kao prouzročenja smrti iz nehaja bila povoljnija te bi mogla pridonijeti izricanju strože kazne. Stoga je žalbeni sud bio prisiljen razriješiti čvor.

Formulacija članka 101. st. 3. Kaznenog zakona ("Ako je kazneno djelo tjelesne ozljede sa smrtnom posljedicom (članak 99. st. 3.) počinjeno iz nehaja, počinitelj će se kazniti po članku 95. ovoga Zakona") primjer je loše zakonodavne tehnike (isto vrijedi i za čl. 96. st. 3. KZ). Jedna te ista norma razdvojena je tako da se dispozicija nalazi na jednom mjestu (čl. 101. st. 3. KZ), a sankcija na drugom (čl. 95. KZ). U toj situaciji može se, ne bez opravdanja, tvrditi i da je počinjeno kazneno djelo iz čl. 101. st. 3. KZ i da je počinjeno ono iz čl. 95. KZ. Sudovi su u ovom slučaju težište stavili na dispoziciju (čl. 101. st. 3. KZ) i uzeli da je ona mjerodavna za konačnu pravnu ocjenu. Čini se da bi ipak bila primjerenija pravna oznaka po čl. 95. KZ jer je čl. 101. st. 3. KZ u krajnjoj liniji samo interpretativna odredba, a u takvim slučajevima za pravnu oznaku nije mjerodavna interpretativna norma, nego interpretirana norma. Popuni li netko neovlašteno kakav blanket, počinio je kazneno djelo krivotvorenja isprave iz čl. 311. st. 1. KZ, a ne kazneno djelo iz čl. 313. st. 1. t. 1. KZ.

No, što je još važnije, odredba čl. 101. st. 3. KZ sadržajno je pogrešna. Zakonski opis tog kaznenog djela, po analogiji s teškom tjelesnom ozljedom sa smrtnom posljedicom (čl. 99. st. 3. KZ), polazi od pogrešne pretpostavke da je i kod nehajnog prouzročenja teške tjelesne ozljede smrt teža posljedica u odnosu na tešku tjelesnu ozljedu, a tako to shvaća i žalbeni sud. Međutim, ako su teška tjelesna ozljeda i smrt prouzročene istom radnjom i ako proizlaze iz iste povrede dužne pažnje, u pitanju je isti nehaj u odnosu na obje posljedice pa je dovoljno inkriminirati samo nehajno prouzročenje smrti. Kad ne bi bilo tako, svako bi prouzročenje smrti iz nehaja bilo kazneno djelo tjelesne ozljede iz nehaja sa smrtnom posljedicom jer nema tog prouzročenja smrti kojem, makar i u djeliću sekunde, ne bi prethodilo prouzročenje tjelesne ozljede. Prema tome, kod prouzročenja smrti iz nehaja nikada ne postoje dva nehaja, nego samo jedinstveni nehaj glede prouzročenja smrti. Tjelesna ozljeda iz nehaja bit će onda moguća samo ako je žrtva preživjela. Iz tih je razloga odredba čl. 101. st. 3. KZ teorijski neodrživa, a svakako i suvišna, pa je to i bio razlog zašto je bila brisana novelom Kaznenog zakona iz 2003. Kakve teškoće nastaju zbog njezina zadržavanja, vidi se iz ovdje izloženog primjera.

2. Iz rečenog ne proizlazi da je kombinacija nehaj + nehaj uopće isključena. Ona će biti moguća kod nehajnih kaznenih djela kod kojih se istom radnjom, pa i povredom iste dužne pažnje, povređuju dva različita pravna dobra; u tom će slučaju povreda jednog pravnog dobra biti temeljna, a povreda drugog teža posljedica. Počinitelj kaznenog djela izazivanja prometne

nesreće iz nehaja u kojoj je jedna osoba teško tjelesno ozlijeđena (čl. 272. st. 2. KZ) iz nehaja ugrožava sigurnost prometa (temeljna posljedica), ali isto tako iz nehaja povređuje i tijelo druge osobe (teža posljedica). Počinitelja koji iz nehaja izazove požar u kojem jedna osoba bude teško tjelesno ozlijeđena (čl. 271. st. 3. u vezi s čl. 263. st. 4. KZ) također terete dva nehaja, od kojih se prvi odnosi na izazivanje opće opasnosti, a drugi na prouzročenje teške tjelesne ozljede; no ako nehaj ne obuhvaća prouzročenje opće opasnosti, nego se odnosi samo na tešku tjelesnu ozljedu određene osobe, otpada i navedena konstrukcija i radić će se samo o tjelesnoj ozljedi iz nehaja (čl. 101. st. 1. KZ).

3. Pozornost zaslužuje i prekvalifikacija optužbe s teške tjelesne ozljede sa smrtnom posljedicom (čl. 99. st. 3. KZ) na prouzročenje smrti iz nehaja (čl. 95. KZ). Nije li tužiteljica imala šanse i s prvobitnom kvalifikacijom? Sudska praksa u tom pogledu varira. U nekim vrlo sličnim slučajevima sam je VSRH djelo označio kao (namjernu) tešku tjelesnu ozljedu kvalificiranu smrću, npr. u slučaju optuženika koji je u WC-u ugostiteljskog objekta alkoholiziranog oštećenika udario više puta šakom u glavu nanijevši mu više tjelesnih ozljeda lake naravi, ali je oštećenik prilikom pada zadobio krvarenje u lubanji, što je dovelo do gnojne upale moždanih ovojnica, upale pluća i smrti (VSRH, I Kž-149/91; ista kvalifikacija u gotovo identičnom slučaju VSRH, I Kž-692/91).

Prekvalifikacija je ipak bila opravdana. Da bi se smrt smatrala težom posljedicom u smislu čl. 99. st. 3. KZ, tjelesna ozljeda, prema izričitom tekstu Zakona, mora biti teška. No nije dovoljno ni objektivno prouzročenje teške tjelesne ozljede, nego kod počinitelja mora postojati i namjera na zadavanje takve tjelesne ozljede (pri čemu je i neizravna dovoljna); ako se teška tjelesna ozljeda, koja je dovela do smrti, ima pripisati počinitelju nehaju, u pitanju je samo prouzročenje smrti iz nehaja (čl. 95). U ovdje razmatranom slučaju optuženik je prouzročio i tešku tjelesnu ozljedu oštećenika, ali samo iz nehaja. Konstrukcija neizravne namjere u odnosu na tešku tjelesnu ozljedu, primijenjena u citiranim presudama VSRH I Kž-149/91 i I Kž-692/91, ne čini se uvjerljivom. Isto vrijedi i za ovdje razmatrani slučaj jer je teško tvrditi da je optuženik, htijući se riješiti nametljivog pijanca, pristao da ga teško tjelesno ozlijedi. Stoga su prihvatljivije one odluke u kojima su sudovi uzeli da se ne radi o teškoj tjelesnoj ozljedi kvalificiranoj smrću, nego o prouzročenju smrti iz nehaja kad je počinitelj zadao lakši udarac pijanom oštećeniku koji je pri nespretnom padu zadobio prijelom lubanje i nakon nekoliko dana umro (VSH, Kž-676/78; VSH, I Kž-1117/84), a to vrijedi i za ovdje razmatranu odluku.

Ipak se ovdje prihvaćenoj pravnoj oznaci može prigovoriti da nije u cijelosti iscrpila kriminalni sadržaj počiniteljeve radnje. Počinitelj je osuđen samo za nehaj, dok je njegovo namjerno prouzročenje obične (lake) tjelesne ozljede ostalo nekažnjeno. To, istina je, nije dovoljno da se djelo pravno označi kao teška tjelesna ozljeda sa smrtnom posljedicom (čl. 99. st. 3. KZ), ali je opravdalo stjecaj obične tjelesne ozljede (čl. 98. KZ) i prouzročenja smrti iz nehaja (čl. 95. KZ).

